

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

STUDIE A KRÁTKÉ CLÁNKY

PŘEHLED VÝZKUMŮ 46

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

130115280

PŘEDNÍ ZPRÁVA
NA STARÉM MĚSTĚ V LITOMÝŘI A MĚSTĚKÁCH
K ASPEKTŮM VÝZKUMŮ MĚSTY LITOMÝŘI

Průzkumy a výzkumy na Starém městě v Litomýři a městečkách
k aspektům výzkumu měst Litomýři

PŘEDNÍ
VÝZKUM

Průzkumy
a výzkumy

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ A VE SLEZSKU

93 95458

BRNO 2005

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Rudolf Procházka,
Lubomír Šebela, Petr Škrdla

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

Copyright © 2005 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Gloria Rosice

Pokyny pro autory na internetové stránce <http://www.iabrno.cz/3ca1cz.htm>
Instructions to authors on internet pages

a kousků mazanice tvořil zřejmě součást nadzemního sídelního objektu. Dřívější předpoklad o nevhodnosti širšího prostoru svahu k pravěkému osídlení, jehož jádro mělo ležet severněji, nebyl potvrzen, naopak je možné považovat za prokázané, že celá poloha poskytovala v pravěku i v raném středověku ideální podmínky k sídlištní aktivitě, ba navíc mohla plnit i strategickou funkci při ochraně okolní krajiny v podhůří Ždánického lesa jako přirozené hranice mezi jižní a střední částí Moravy.

Jaromír Šmerda, Masarykovo muzeum v Hodoníně

Resumé

Dambořice (Bez. Hodonín). „Kluče“. MÖG, Glockenbecherkultur. Siedlung, Rettungsggrabung.

HROZNOVÁ LHOTA (okr. Hodonín)

„U vodojemu“. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum v trase inženýrských sítí pro nově budované rodinné domky proběhl v březnu až květnu 2004. Lokalita se nachází severně od intravilánu obce, za hřbitovem. Ve vyhloubených rýhách byly dokumentovány celkem 31 zahloubených jam, většinou novověkého stáří (viz kapitola Středověk a novověk); čtyři z nich s výrazně humózním zásy-
pem představují sídlištní objekty kultury s lineární keramikou, u dalších tří nelze pravěké stáří vyloučit.

David Parma, ÚAPP Brno

Resumé

Hroznová Lhota (Bez. Hodonín). „U vodojemu“. LBK. Siedlung, Rettungsggrabung.

CHUDČICE (okr. Brno-venkov)

„U dubu“. LnK, VpK. Sídliště. Povrchový průzkum.

Autorům příspěvku se v podzimních měsících roku 2004 podařilo povrchovým průzkumem objevit nové neolitické sídliště v poloze „U dubu“, 350 m západně od zemědělského družstva v Chudčicích. Lokalita je situována ve sníženině u severně protékajícího Chudčického potoka na menší sprá-
šové návěží s východním sklonem v nadmořské výšce 288–296 m n. m.

Ze sběru pochází soubor keramiky a kamenných artefaktů, tzv. štípané a broušené industrie, který můžeme zařadit jednak do období kultury s lineární keramikou (LnK) a jednak do kultury s vypíchanou keramikou (VpK). Keramiky je nevýrazná, její bahnité keramické těsto obsahuje charakteristickou organickou příměs. Tvarově je rozpoznatelný okraj z kulovité misky a fragment ucha. Sídliště LnK spadá do hustého řetězce lokalit této kultury ve spodní části Boskovické brázdy, bližší chronologické určení lokality však zatím není možné. Jeden drobný keramický fragment patří kultuře s VpK. Jedná se o drobný tenký stěp s patrnou řadou vpichů. Nejbližší prokazatelné osídlení kulturou s vypíchanou keramikou III. stupně pochází z ojedinělých nálezů keramiky v trati „Dlouhé díly“ u Veverských Knínic (Doležel 1997, 124–125 a nově sběry M. Kučí), ležící rovněž v Boskovické brázdě asi 7 km jižněji.

Charakter štípané industrie (ŠI) je výrazně drobnotvarý, což je pravděpodobně způsobeno dlouhodobou mělkou orbou. Doposud se podařilo shromáždit 25 ks ŠI. V surovinovém spektru převažují rohovce typu Krumlovský les, varieta I a II (početně v poměru 6:11). Výrazně je zastoupen rohovec typu Olomučany (5 ks). V ojedinělém zastoupení se objevila čepel ze silicitu z glacienních sedimentů. Spornější je úštěp z křemence či rohovecové brekcie a čepelový úštěp z rohovce typu Krumlovský les II či z křídového spongievého rohovce. Dva kusy tvoří škrabadla: oboustranné a poškozené úštěpové (Krumlovský les II, typ Olomučany), dvě vytěžená úštěpová jádra (patinovaný Krumlovský les I a rovněž Krumlovský les II), 6 čepelí, zbytek tvoří početné úštěpky a odpad.

Broušenou industrií reprezentuje polotovar ploché sekerky o délce 7,2 cm s osifím zabroušeným kolmo vůči hřbetu nástroje. Artefakt je vyroben z chloritické břidlice želešické provenience a domníváme se, že mohl být užíván i v této formě jako polotovar určený k distribuci (za podnětné informace děkujeme M. Vokáčovi). Prozatím zde byly provedeny povrchové sběry na nedostatečně kultivovaném poli, proto bude povrchový průzkum pokračovat i nadále.

„U Bítýšky“. Neolit – doba bronzová?. Povrchový průzkum.

Přibližně 200 m jihozápadně od popisované neolitické lokality, v polní trati „U Bítýšky“, na západním úbočí výrazné vyvýšeniny 320,5 m, se rýsuje několik tmavších ploch indikujících pravděpodobně místa pravěkých objektů. Plošina se nachází v nadmořské výšce 290 m n. m. Z jednoho takového místa pochází kus mazanice, nevýrazný pravěký stěp a silicitový úštěp z rohovce typu Krumlovský les II. Datace lokality je zatím nejistá, předběžně uvažujeme o osídlení z rozmezí období od neolitu po dobu bronzovou.

Martin Kuča, Josef Kovář, FF MU Brno

Literatura

Belcredi, L. a kol. 1989: Archeologické lokality a nálezy okrese Brno-venkov. Brno.

Doležel, J. 1997: Veverské Knínice (okr. Brno-venkov). PV 1993–1994, 124–125.

Resumé

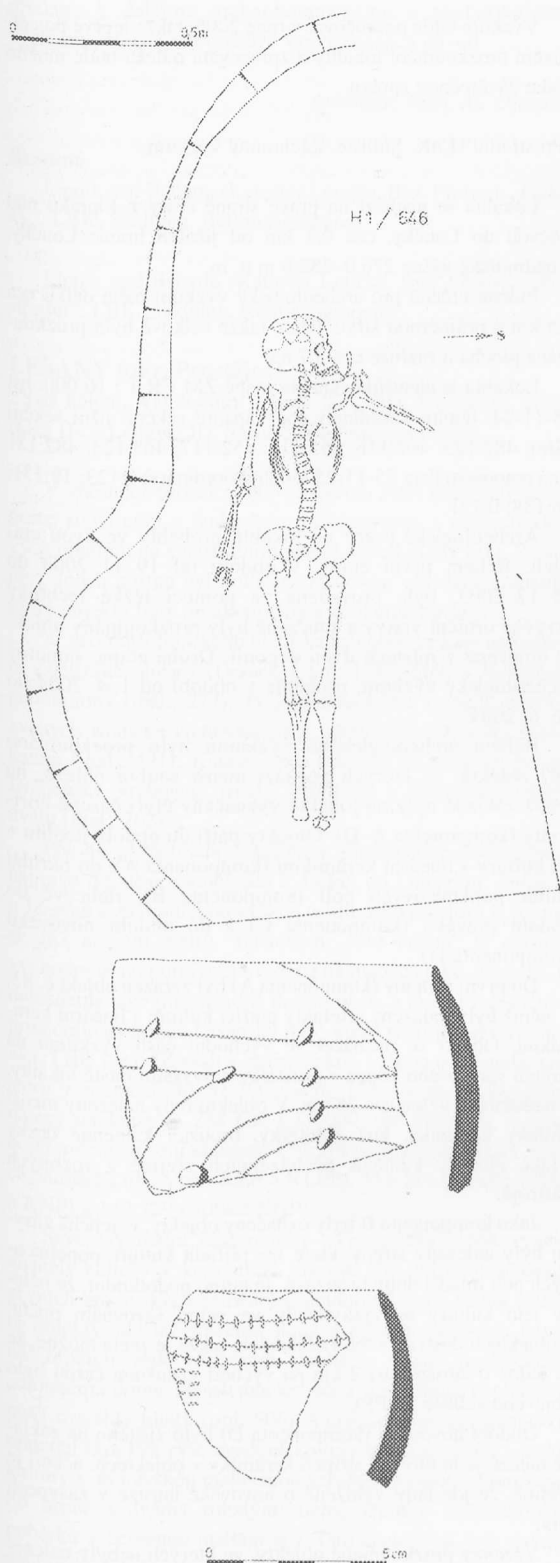
Chudčice (Bez. Brno-venkov). „U dubu“. LBK. StBK. Siedlung, Oberflächensammlung.

Chudčice (Bez. Brno-venkov). „U Bítýšky“. Neolithikum-Bronzezeit. Siedlung (?). Oberflächensammlung.

KRALICE NA HANÉ (okr. Prostějov)

„Kralický háj“. LnK (IIb, III), MMK (fáze IIa – Lengyel II). Sídliště, pohřeb na sídlišti. Záchranný výzkum.

Ve dnech 22. 10.–8. 11. 2004 proběhl záchranný archeologický výzkum související s rozšířením Průmyslové zóny města Prostějova, na parc. č. 341/2 a 342/1, k.ú. Kralice na Hané. Celkem bylo prozkoumáno a zdokumentováno 429 archeologických objektů a situací. V těsné blízkosti místa výzkumu bylo již dříve realizováno několik rozsáhlých plošných odkrytí, a to ať už při stavbě logistického centra společnosti HOPI, s. r. o.

Obr. 6. Kralice na Hané. Uložení lidského skeletu v jámě šareckého stupně kultury s keramikou lineární (obj. 646) s výběrem keramiky. Kralice na Hané. Lage des Menschenskelettes in der Grube der Šárka-Stufe der Linearbandkeramik (Obj. 646) mit dem Auswahl der Keramik.

(Šmíd 2004a) či sídla firmy Buderus (Šmíd 2004b), které poukázaly na velmi výrazné pravěké a raně historické osídlení v prostoru tzv. „Kralického háje“, tj. průmyslové zóny města Prostějova.

Území s archeologickými nálezy se nachází v prostoru Romžské nivy (Demek a kol. 1987, 438), která je součástí Prostějovské pahorkatiny (ibid., 421). Ta tvoří západní část Hornomoravského úvalu (ibid., 202). Místo výzkumu je pak situováno na pravém břehu říčky Valové, 750 m jižním směrem od soutoku Romže s Hloučelou a jeho nadmořská výška se pohybuje kolem 210 m. Na ZM ČR 1 : 10 000, list 24-24-13, výzkum najdeme v okolí bodu určeného souřadnicemi 153 mm od Z s. č. a 363 mm od J s. č.

Převážná část zkoumaných objektů patří sídlišti nejmladšího vývojového úseku kultury s keramikou lineární, kdy již značná část materiálu nese výrazné projevy železovské skupiny a šareckého stupně (podle Čižmář 1998) – mimo běžných jam byly zachyceny i stopy nadzemních staveb kůlové konstrukce a řada pecí. Zvláštní postavení zde náleží lidskému pohřbu uloženému v jednom z odkrytých sídlištních objektů (obj. 646 – obr. 6; III. fáze LnK, tj. šarecký typ), který je zřejmě chronologicky nejmladším nálezem tohoto druhu z geografického prostoru Moravy (cf. Čižmář – Geislerová 1998; Čižmář – Procházková 1999, 47). Prokopaná část osady nejstarších zemědělců poskytla nejen bohatou kolekci keramiky, štípané, broušené a kostěné industrie, ale například též dva zlomky spondylových šperků.

Za spíše „epizodní“ můžeme označit osídlení polohy kultury s moravskou malovanou. Tě bezpečně náleží pouze tři ze zkoumaných objektů (obj. 632, 796, 1618) a řada keramických zlomků tvořících intruzi v objektech z následných etap dosti intenzivního osídlení této polykulturní lokality.

Pavel Fojtík, ÚAPP Brno

Literatura

- Čižmář, Z. 1998: Nástin relativní chronologie lineární keramiky na Moravě (Poznámky k vývoji výzdobného stylu). *Acta Mus. Moravia. Sci. soc.* 83, 105–139, Brno.
- Čižmář, Z. – Geislerová, K. 1998: Pohřby v jámách na sídlišti kultury s lineární keramikou v Žádovicích, okr. Hodonín. Příspěvek k poznání pohřebního ritu nejstarších zemědělců na Moravě. *Pravěk NŘ* 6, 39–75, Brno.
- Čižmář, Z. – Procházková, P. 1999: Sídliště mladšího stupně kultury s lineární keramikou v Prostějově-Držovicích. *Otázky neolitu a eneolitu našich krajín* 1998, 45–73, Nitra.
- Demek, J. a kol. 1987: *Zeměpisný lexikon ČSR. Hory a nížiny*. Praha.
- Šmíd, M. 2004a: Kralice na Hané (okr. Prostějov). *PV* 45 (2003), 126–127, Brno.
- Šmíd, M. 2004b: Kralice na Hané (okr. Prostějov). *PV* 45 (2003), 169–170, Brno.

Resumé

Kralice na Hané (Bez. Prostějov). „Kralický háj“. LBK (Phase IIb u. III), MBK (Phase IIa – Lengyel II). Siedlung, Bestattung in der Siedlung. Rettungsgrabung.